

NAV I RAJ

STUDIJA O EPICI VLADIMIRA NAZORA Pavličićeva posveta zaboravljenom klasiku

AUTOR: Željko Ivanjek OBJAVLJENO: 12.09.2018. u 15:17

Dragan Matić / CROPIX

Prvo, da se odmaknem od naslova. Raj svatko poznaje, namisao o njemu. "Nav" je pak boravište bogova u staroslavenskoj mitologiji, lokalni Olimp.

VEZANE VIJESTI

[PAVAO PAVLIČIĆ 'Htio sam i sebi drugima priznati da sam star i da se toga ne stidim'](#)

Obje imenice zorno opisuju rasponske topoi četiri **Nazorova** epa, ili narativne priče u stihu, kojima se romanopisac, znanstvenik i akademik **Pavao Pavličić** bavio u novoj knjizi. Ti epovi su: "Živana", "Medvjed Brundo", "Utva" i "Ahasver".

Koristeći svoj pripovjedački dar, Pavličić je napisao zanesen zagovor dosta zaboravljenog klasika Vladimira Nazora, koji je baš "legao" u rascjep ne-duhovnog mišljenja u samostalnoj Hrvatskoj. Jednima smeta "Zvonimirova lađa", drugima "Titov naprijed!". Pod takvim mentalnim, a manje "ideološkim" kompleksom suvremenika Nazorov opus, nesagledan a bogat, polako pada u zaborav.

Takvu Nazorovu poziciju Pavličić je najbolje opisao u djelu studije koji se odnosi na "Medvjeda Brunda". "Za stotinjak godina otkako postoji u hrvatskoj književnosti, Nazorov životinjski ep prešao je neobičan put, od velike poznatosti i slave, pa do gotovo posvemašnjeg zaborava", zabilježio je pisac Pavličić.

Zatim analizira kako je Nazor od prve, časopisne objave epa 1902. pa sve do tada zadnje, 1945. "mnogo redigirao i nadopunjavao (ep) te se zapravo njime bavio cijelog svog vijeka". Dodati ću ono što je moj sveučilišni profesor ispuštio: u "Medvjedu" je Nazor "dobio", na kraju ono što ga kasnije drži slavim a danas nepoznatim: funkcioniranje četiri državne zajednice za kojih se ep pretiskavao. Četiri države koje su više-manje poprimale obrise njegove životinjske države, s Brundom kao predsjedavajućim, urotom i njegovim svrgavanjem, sa stranim osvajačima Mlečanima itd.

Ep je danas zaboravljen zato što je nekada bio slavan: "Razlog je tome zacijelo u činjenici da je interpretacija u obje faze bila dominantno ideološka, a takva tumačenja najlakše zastarijevaju". Ili, ipak: ne. Čitajući ovu Pavličićevu dragocjenu, studiozno-esejističku knjigu, shvatio sam, napokon, da smo, kao đaci mletačku akciju sa sjekirama iz "Brunda" pribrajali nizu ofenziva njemačkih vojnika u II. svjetskom ratu. U konačnici, moja predodžba o goloj, južnoj strani Velebita zapravo je Nazorova, iako toga nisam bio svjestan.

Aktualna stajanka na kojoj se našao opus Vladimira Nazora, a koji je Pavličić značajno pogurao "Navom i rajem", duguje se jednim dijelom zbunjenosti suvremenika pred staroslavenskom i uopće slavenskom mitologijom. Pretpostavljam da bi je neki autori i znanstvenici rado podijelili na nacionalne "regije". Bilo kako bilo, mitologija je bila pokretačka silnica "Živane", "Utve" i "Ahasvera", kad već nešto manje basnolikog "Brunda". Nazor, napokon, izvodi "Živanu", objavljenu 1902., iz slavenske mitologije "uz izravno pozivanje na Nodilovo djelo". Ne znam na koje se misli, ali pamtim da smo davno čitali **Nodilovu** "Staru vjeru Srba i Hrvata" (1981).

Tako je Pavao Pavličić s jednim udarcem otvorio cijeli niz dilema. Ne samo pitanje "dominantno ideološkog" diktata u slučaju "Medvjeda Brunda" i Nazora, već uopće cijele hrvatske književnosti, koju će neki "Pavlovi" đaci morati, čini se, re-kanonizirati.

U njoj je Pavličić svojim opusom ostvario iznimno mjesto. "Nav i raj" njegova su 103 objavljena knjiga, od toga: 9 zbirki pripovjedaka, 47 romana, 6 romana za djecu, 11 knjiga "lirsko-memoarske proze", 8 feljtona, 3 eseja i 13 znanstvenih knjiga, ukoliko sam dobro brojao u bilješki o autoru. Bio sam u dilemi zato što je izuzetnu zbirku proza "Ljubav za dosadne knjige" (2016) uvrstio u dvije ladice: pod kratke priče i pod romane. A to "Ljubav" jest, kao i neki drugi, granični naslovi legendarnog profesora i pisca. I scenarista.